

Г Л А С Н И К

А Д В О К А Т С К Е К О М О Р Е В О Ј В О Д И Н Е

Ч А С О П И С З А П Р А В Н У Т Е О Р И Ј У И П Р А К С У

Година LXXXVI

Нови Сад, јул–август 2015

Књига 75

Број 7–8

Ч Л А Н Ц И

UDC 34.23 (497.11)

Ivana Evtimov, doktorand
Pravni fakultet Univerziteta u Nišu

STICANJE PRAVA SVOJINE I SLUŽBENOSTI ODRŽAJEM PREMA PRAVILIMA SRPSKOG GRAĐANSKOG ZAKONIKA*

SAŽETAK: Srpski građanski zakonik po ugledu na Austrijski građanski zakonik (1811), na jedinstven način reguliše uticaj vremena na postanak i gubitak prava. Jedinstvena regulativa uticaja vremena na pravo, seže do rimskog instituta *praescriptio*. Stari Rimljani su pojmom *praescriptio*, obuhvatili gubitak i postanak prava, uticajem vremena. Pojam *praescriptio extinctive* označava gubljenja prava usled nevršenja za određeni vremenski period, a pojam *praescriptio aqvisitive* označava sticanja prava. U Srpskom građanskom zakoniku uticaj vremena na pravo je definisan institutom zastarelosti. Pojmom zastarelosti obuhvaćena su dva pravna instituta, zastarelost u užem smislu, kao gubitak prava, i zastarelost u smislu sticanja prava, za koji se u savremenom domaćem pravu koristi pojam održaj *usucapio*. Ideja vodilja za nastanak ovog rada, jeste sagledavanje instituta održaja (pojam, uslovi za sticanje prava održajem, vrste održaja) s aspekta pravila Srpskog građanskog zakonika.

Кljučне речи: održaj, kvalitet државине, рокови, правни значај

* Rad primljen 13. 10. 2014. godine.

1. POJAM I DEJSTVA ODRŽAJA PREMA PRAVILIMA SRPSKOG GRAĐANSKOG ZAKONIKA¹

Sticanje prava svojine održajem regulisano je u okviru IV glave (treći deo) SGZ, koja je posvećena pravnom institutu zastarelosti. „Zastarelost jeste osobito opredeljenje zakona, po kome jedan zbog neupotrebljanja za neko duže vreme pravo gubi, a drugi ga samim upotrebljenjem dobiva i pribavlja.”²

Mišljenja smo da ovakvo određenje zastarelosti ide više u prilog pravnog instituta održaja, a ne zastarelosti u užem smislu. Ovo iz razloga što vlasnik stvari, koji ne vrši sadržinu svog prava za vreme određeno zakonom to pravo gubi, samo ako onaj ko vrši tu sadržinu za vreme određeno zakonom to pravo stiče. Zastarelost u užem smislu pak podrazumeva „gubitak” prava od strane lica koje to pravo ne vrši za određeni vremenski period, dok sam taj gubitak prava ne podrazumeva i sticanje tog prava od strane drugog lica.

Iako iz § 920. SGZ proizilazi poistovećivanje zastarelosti i održaja, možemo reći da je odredbama SGZ 920–955a, zakonodavac načinio razliku između zastarelosti kao instituta obligacionog prava i održaja kao instituta stvarnog prava. Zastarelošću samo se onaj koristiti može, koji je za pribavljanje stvari sposoban, i zaista stvar jednu drži na duže zakonom opredeljeno vreme, i to držanje da je zakono, pošteno i čisto od svakog lukavstva i prevare, i da je neprekidno.³ Zastarelošću onaj se koristiti ne može, koji stvar ne drži u svoje ime, niti sa onakvim osnovom, koji bi po zakonu dovoljan bio za pribavljanje prava; tako stvari založene, uzajmljene, na ostavu, ili na uživanje date, ne pribavljaju se zastarelošću.⁴

U smislu § 926. SGZ, održajem možemo definisati sticanje stvarnih prava⁵, faktičkim izvršavanjem sadržine tih prava za vreme određeno zakonom. Faktičko izvršavanje mora biti neprekidno, zakonito i pošteno, te oslobođeno od svakog lukavstva i prevare. Održajem se faktička situacija usklađuje sa pravnom, a na nivou pravnog prometa stvara se pravna sigurnost i izvesnost.

¹ Građanski zakonik za Kraljevinu Srbiju, (tekst Zakonika od 11. marta 1844. godine, sa izmenama i dopunama), može se naći na sajtu: sr.wikisource.org/sr. U nastavku rada biće upotrebljavana skraćenica SGZ.

² § 922. SGZ.

³ § 926. SGZ. Navodeći da se zastarelošću može koristiti samo onaj ko „stvar drži”, na jedan posredan način, zakonodavac je ukazao da se zastarelošću (održajem) mogu steći samo „stvari” odnosno prava na stvari.

⁴ § 927. SGZ.

⁵ U § 926. zakonodavac govori o sticanju stvari. Sticanje stvari, i u vreme važenja SGZ i danas, po pravilu podrazumeva sticanje prava svojine. Mišljenja smo da je pravilnije govoriti o sticanju stvarnih prava. Ovo iz razloga što je odredbama SGZ predviđeno da se zastarelošću, održajem, pored „stvari” mogu steći stvarne i lične službenosti.

2. VRSTE ODRŽAJA

Po ugledu na svog izvornika⁶, SGZ reguliše nekoliko vrsta održaja. Polazeći od kriterijuma kvalifikovanosti državine koja se zahteva, za sticanje prava održajem, proizilazi da SGZ poznaje samo redovni održaj. Uslovi zakonitosti, poštenja i neprekidnosti državine moraju biti ispunjeni, da bi se držalac bilo pokretnih, bilo nepokretnih stvari, bez tapije ili uz tapiju, mogao koristiti zastarelošću, odnosno održajem.⁷

Ukoliko za kriterijum uzmemo mobilnost stvari, održajem se mogu steći stvarna prava kako na pokretnim, tako i na nepokretnim stvarima. Pokretne stvari pribavljaju se zastarelošću od tri godine dana.⁸ Za nepokretna dobra, kao baštine, kuće, njive, livade, voćnjake, vinograde, ili miljkove, iziskuje se 24 godine za zastarelost, ako je pritežanje, bez tapije, ako li je s tapijom, i u baštinske javne knjige uvedeno, dosta je 10 godina.⁹

Iz sadržine § 929. SGZ proizilazi da u zavisnosti od toga da li je pravo čiju sadržinu držalac vrši upisano u baštenske knjige (držanje uz tapiju) ili nije upisano (držanje bez tapije), održaj može biti tapijski i vanknjižni.

U zavisnosti od sadržine stvarnog prava koje se stiče održajem, SGZ poznaje sticanje prava svojine za koje pravo se koristi pojam „stvari”, sticanje prava stvarne službenosti i sticanje prava ličnih službenosti. Sticanje službenosti održajem nije regulisano odredbama u okviru poglavlja o zastarelosti, već u VIII glavi „O službenostima”. Svaka službenost ili se osniva na zakonu ili na ugovoru, ili na poslednjoj volji, ili na presudi sudskoj, ili na zastarelosti.¹⁰ Za sticanje službenosti održajem, nisu propisana posebna pravila, te se primenjuju pravila o sticanju prava svojine održajem.

Polazeći od svojinskog oblika kao kriterijuma, SGZ poznaje sticanje prava održajem, ne samo na dobrima u privatnom vlasništvu, već na dobrima u vlasništvu Crkve, društvenopolitičkih jedinica i države kao pravnog lica.¹¹

⁶ Građanski zakonik Republike Austrije (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, JGS Nr. 946/1811 idF BGB I 58/2004, 77/2004, 43/2005, 113/2006).

⁷ Videti: § 926. SGZ.

⁸ § 928. SGZ.

⁹ § 929. SGZ.

¹⁰ § 340. SGZ.

¹¹ § 931 SGZ. „U smotrenju onih dobara, koja ili praviteljstvu ili crkvi, ili opštinama nadležne, za koja su osobiti upravitelji i rukovatelji opredeljeni, iziskuje se za zastarelost duže nego obično vreme; tako za pokretne stvari 6 godina, za nepokretna dobra, ako su na ime pritežaočevo u baštinske knjige uvedena, iziskuje se 12 godina, ako li u knjige baštinske na ime pritežaočevo uvedena nisu, ište se 36 godina.” Predvidevši duže rokove za sticanje svojine i drugih prava na stvari koje pripadaju praviteljstvu i crkvi, zakonodavac je imao u vidu značaj očuvanja ovakvih dobara za državu i crkvu.

3. O USLOVIMA ZA STICANJE PRAVA SVOJINE ODRŽAJEM

Održajem se može koristiti držalac, koji je za pribavljanje stvari sposoban, čija je državina zakonita, poštena i neprekidna.

Držalac se može pozvati na održaj, samo ako je za pribavljanje stvari sposoban. Prema Vizneru, ovde se ne zahteva ni poslovna sposobnost ni neka posebna pravna sposobnost, nego opšta pravna sposobnost u granicama uzukapijentove pravne sposobnosti.¹²

„Državina onda je tvrda, i ima silu i važnost, kad je pravična, t.j. na pravu osnovana, koje će onda biti, kad tuđa prava s tim ostaju nevredima, niti se narušavaju”.¹³ Zakonita državina podrazumeva postojanje punovažnog pravnog osnova sticanja onoga prava čija se sadržina vrši.¹⁴ Tako zakonitu državinu ima ne samo vlasnik stvari, već i titular prava službenosti.

Međutim, SGZ za zakonitu državinu zahteva takav pravni osnov kojim se tuđa prava ne vredaju. To je izuzetno strog uslov za postojanje zakonite državine. Praktično zakoniti držalac je samo vlasnik stvari. Lice koje je kupilo stvar od nevlasnika, prema SGZ je nazakoniti držalac, jer vredi pravo vlasnika.¹⁵ Tako stvari, koje nisu ničije, svaki slobodno i pravično zauzeti može. Ako li su stvari tuđe, bez volje onoga čije su, ili bez presude sudske ili opredeljenja zakona, ne možeš ih zauzeti ni pravično držati.¹⁶

Pod zakonom držanjem se zahteva zakonitost državine. Hadžić nije u okviru odredaba o održaju odredio pojam zakonite državine, što znači da će se primenjivati pravilo iz § 200. SGZ. Najveća smetnja održaju je § 200. SGZ, kojim se, da bi državina bila zakonita, zahteva da je ona uspostavljena na osnovu pravnog posla sa prethodnim vlasnikom, a ne sa prethodnim držaoocem kako to

¹² B. Vizner, *Komentar zakona o vlasničkopравnim odnosima*, Zagreb, 1980, 179.

¹³ § 200 SGZ.

¹⁴ Tužbeni zahtev je odbijen iz razloga što tužilac ne poseduje pismene dokaze o sticanju prava svojine na spornim nepokretnostima, jer tapija Sreskog suda u V. Br. 439/37 od 30. 06. 1938. godine izdata na ime državne Hipotekarne banke za katastarske parcele 26/14, 26/15, 28/3 i dopis Sreskog suda Katastarskoj upravi, sa nevedenom tapijom i kopijom plana i molbom da se izvrši prenos navedenih parcela na navedenog sopstvenika, ne predstavljaju dokaz da je pravni prethodnik tužioca kupio sporne parcele. Imajući u vidu da tužilac u ovoj parnici radi utvrđivanja prava svojine, nije dokazao postojanje zakonskog osnova (pravnog posla ili pravnosnažne sudske odluke) kojom je državinu na spornom šumskom zemljištu zakonito stekao njegov pravni prethodnik...” iz obrazloženja Presude Okružnog suda u Valjevu, Gž-237/2005 od 24. 02. 2005. godine.

¹⁵ Prema R. Kovačević-Kuštrimović, *Državina prema Srpskom građanskom zakoniku i Opštem imovinskom zakoniku za Crnu Goru*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu sa naučnog skupa „150 godina Srpskog građanskog zakonika”, 1995, 159.

¹⁶ § 200. st. 2. SGZ. Prema R. Kovačević-Kuštrimović, Hadžić nije napravio slučajnu omašku, jer je jasno da se radi o istim uslovima za sticanje prava svojine i zakonite državine. Hadžić je uvek o državini razmišljao kao o pravu na državinu – *ius possidendi*. *Ibid.*

zahteva AGZ. Time je Hadžić znatno suzio i ugrozio institut održaja.¹⁷ Takođe je bitno napomenuti da u okviru odredaba § 926. Hadžić govori o zakonitoj državini, uopšte ne i o svojinskoj državini.

Zaključak je da je po SGZ zakonita ona državina koja se zasniva na pravnom osnovu kojim se prenosi pravo čiju sadržinu držalac vrši, pod uslovom da je to pravo preneseno od strane pravnog prethodnika, koji mora biti vlasnik.

Rigidnost odredbe § 200. SGZ, ne samo da sužava domen instituta održaja, već uslovljava sledeće pitanje: ako institutom održaja ne možemo nadomestiti nedostatak vlasništva na strani pravnog prethodnika (jer po SGZ pravni prethodnik mora biti vlasnik), koji su to nedostaci koji se nadomešćuju uticajem vremena?

Stvari koje su „tuđe” ne mogu se pribaviti bez volje onoga čije su, bez sudske odluke ili opredeljenja zakona. Govoreći o volji zakonodavac je imao u vidu pravne poslove kao osnovu državine. Imajući u vidu da volja, pravni poslovi mogu imati svoje nedostatke, koji onemogućavaju sticanje prava redovnim putem, jedina funkcija održaja bi, s aspekta pravila SGZ, bila omogućavanje sticanja prava, uprkos datim nedostacima. Održajem se ne mogu nadomestiti nedostaci koji uslovljavaju ništavost pravnih poslova, već samo oni nedostaci koji dovode do rušivosti pravnih poslova.

Ono što nas navodi na razmišljanje jeste sadržina odredbe § 929. SGZ. Pritežanjem uz tapiju stiče se pravo svojine na nepokretnostima, po proteku roka od 10 godina. Insistiranjem zakonodavca da pravni prethodnik koji prenosi pravo mora biti vlasnik stvari, a ne držalac, ne samo da je sužen domen vanknjižnog održaja, već i domen tapijskog održaja. U smislu odredbe § 200. st. 2. SGZ, i kod tapijskog održaja potrebno je da je pravni prethodnik upisan u baštenske knjige vlasnik, a ne nevlasnik i to se mora dokazivati. Zakonitost se ne pretpostavlja. Naš zaključak je da u osnovi tapijskog održaja prema SGZ ne stoji pretpostavka poverenja u baštenske knjige, već svojina pravnog prethodnika, čime je postojanje tapijskog održaja ne samo dovedeno u pitanje, već praktično brisano. Jedina prednost tapijskog držaoca u odnosu na vanknjižnog, je mogućnost sticanja prava za kraći vremenski period. Činjenica da držalac pored faktičke vlasti ima i tapiju u svojim rukama, tj. da je u baštenskim knjigama upisan kao vlasnik, ni u čemu ne olakšava sticanje prava svojine održajem, prema SGZ. Mišljenja smo da je Hadžić načinio samo formalnu podelu na vanknjižni i tapijski održaj, ali nije predvideo posebne, povoljnije uslove za sticanje prava tapijskim održajem (npr. da se pravo na nepokretnim dobrima

¹⁷ M. Lazić, *Pravna dejstva državine prema Srpskom građanskom zakoniku*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu sa naučnog skupa „150 godina Srpskog građanskog zakonika”, 1995, 186.

ima pribaviti za period od 10 godina, na osnovu pouzdanja u tapiju pravnog prethodnika, čime bi isključio uslov zakonitosti, držalac bi postao vlasnik nezavisno od činjenice da li je pravni prethodnik zaista vlasnik).

Poštena državina je treći uslov za sticanje prava održajem. „Onaj koji jednu stvar drži kao svoju, ne znajući da je tuđa, onaj pošteno misli, i jest pošten ili savestan držalac ili pritežalac; koji pak zna ili po okolnostima doznati može, da je ona stvar tuđa, i opet je ne pušta, onaj pošteno ne misli, i jest nepošten ili besavestan držalac ili pritežalac”. Odredbom § 203. SGZ definisana je savesna državina s aspekta svojinske državine „onaj koji jednu stvar drži kao svoju”.¹⁸ Nezavisno od činjenice da je Hadžić savesnost državine definisao s aspekta svojinske državine, mišljenja smo da se § 203. SGZ po principu *ad maior de minus* ima primeniti na savesnost držaoca prava službenosti. U tom smislu, npr. držalac prava plodouživanja je pošten (savestan), ako ne zna, niti prema okolnostima doznati može da pravo čiju sadržinu vrši, pripada drugom licu.¹⁹ Savesnost držaoca zahteva se za sve vreme državine i ona se pretpostavlja. Ko tvrdi suprotno to mora i dokazati. „Svaki u koga se rukama, ili u čijoj se državini stvar nalazi drži se za poštenog držaoca doklegod se protivno ne dokaže.”²⁰

SGZ za razliku od AGZ²¹ ne govori o pravoj i manljivoj državini. Zakonito pribavljanje stvari prema Hadžiću postoji, ukoliko postoji punovažni osnov sticanja i zakonit način sticanja.²² Imajući u vidu da je za „zakonito pribavljanje stvari” potreban zakonit način sticanja, mišljenja smo da se i državina stvari i prava mora pribaviti na zakonom dozvoljen način, te da je zakonit način sticanja takođe uslov za sticanje prava svojine i drugih stvarnih prava održajem. U tom smislu pored ispunjenosti uslova iz § 200. SGZ, neophodno je postojanje zakonitog načina sticanja u smislu § 206. SGZ. Imajući u vidu odredbu § 206. SGZ, zakonodavac je u okviru odredaba o održaju morao definisati pravu, odnosno manljivu državinu, i pravu državinu takođe uvrstiti u uslove za sticanje prava održajem.

¹⁸ Tako, prof. R. Kovačević-Kuštrimović: „Hadžić je u ovoj odredbi odredio pojam savesne, odnosno nesavesne svojinske državine, a ne i ostale slučajeve, npr. kada je jedno lice držalac prava plodouživanja”, *op. cit.*, 160.

¹⁹ „Ako je lice koje drži određenu nepokretnu imovinu bilo u uverenju da je ta imovina njegova svojina, onda je od uticaja na pitanje njegove savesnosti i činjenica da je umrli predak lica koja osporavaju ovu savesnost prilikom sprovođenja Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji (1946. godine) i Zakona o poljoprivrednom zemljišnom fondu (1953. godine) izjavljivao da on nije sopstvenik te imovine, već da je sopstvenik lica koje je drži i obrađuje, a to je lice kome se sada osporava savesnost državine...” Iz obrazloženja presude Vrhovnog suda Srbije, Gž-4775/74. T. Krsmanović, *Stvarno pravo i promet nepokretnosti*, Beograd, 2001, 64.

²⁰ § 223. SGZ.

²¹ § 345. AGZ, državina je neistinita ako je pribavljena silom, prevarom ili zloupotrebom poverenja.

²² § 206. SGZ.

Neprekidna državina je takođe uslov koji je neophodan kod sticanja prava održajem. Odredbama SGZ, nije definisana neprekidna državina. Održaj se ne može vršiti na prekide, u ratama, na parče. No, vreme propisano za održaj ne mora da započne i istekne kod istog lica.²³ Ona je ostvarena i onda kada se nalazi kod niza lica, ako je između ovih bilo prenosa poseda (tzv. relativan prestanak). „Onaj koji bi stvar kakvu od pravičnog i poštenog pritežao na pošten način primio, onaj će moći kao pošten prijemnik i ono vreme svog pretka uračunati u vreme zastarelosti.”²⁴ Naime, ako je posed izveden (derivativnim) načinom prelazio s jednog subjekta na drugog uz kontinuirano održavanje svih tih kvaliteta potrebnih za održaj, tada važi ono poznato načelo o uračunavanju vremena svog prethodnika (akcesija poseda).²⁵ Odredbe o toku roka za zastarelost, razlozima za zastoje,²⁶ odnosno određivanje kruga lica između kojih zastarelost ne teče analogno,²⁷ primenjuju se na tok roka za održaj.²⁸

Iako je Hadžić umnogome suzio domen instituta održaja, možemo reći da je tako data regulativa svakako značajna na putu razvoja ovog pravnog instituta u domaćem pravu. Pravna pravila kojima se reguliše sticanje ličnih službenosti održajem, primenjuju se i danas, a to je samo jedan segment kroz kojeg se sagledava značaj SGZ, za domaće zakonodavstvo.²⁹

ZAKLJUČAK

Srpski građanski zakonik, po ugledu na svog izvornika Austrijski građanski zakonik, na jedinstven način uređuje uticaj vremena na postanak i prestanak prava. Pojam koji Hadžić koristi, kako za gubitak, tako i za postanak prava je „zastarelost”. Zastarelost jeste osobito opredeljenje zakona, po kome jedan zbog neupotrebljenja za neko poduže vreme pravo gubi, a drugi ga samim upotreblje-

²³ S. Đuretić, *Sticanje prava svojine održajem*, Naša zakonitost, Zagreb, 1985, br. 10, 1190.

²⁴ § 941. SGZ.

²⁵ J. Jerković, *Održaj u teoriji i sudskoj praksi*, Glasnik advokatske komore Vojvodine, 1977, br. 3, 21.

²⁶ Prema, § 933: „protiv ovog, koji se izvan otačastva u delu i na korist otačastva ili za otačastvo postradavši ili u ropstvu nalazi, zastarelost mesta nema niti počinje donde, dokle god ova prepona ne prestane.”

²⁷ Prema, § 934: „protiv ovih ličnih dužnosti, koje članovima jedne porodice sprama drugih članova iste porodice pripadaju, kao dužnosti decu sadržavati i hraniti; tako i protiv onih postupaka, koji od volje svakoga zavise, kao da esap ovde ili onda kupi, da svoje dobro ovako ili onako, ili vodu upotrebi; protiv prava na deobu smesničke stvari, ili na opredeljenje mede, umke ili granice, zastarelost nema mesta.”

²⁸ Videti § 920–950.

²⁹ Presuda Vrhovnog kasacionog suda, Rev. 493/10 od 08. 07. 2010. godine.

njem dobiva i pribavlja. Analizom odredaba iz § 920–950, zaključujemo da se zastarelošću, mogu pribaviti stvarna prava (pravo svojine, stvarne službenosti i lične službenosti). S obzirom na kvalitet državine, SGZ poznaje samo redovni održaj. Imajući u vidu mobilnost stvari, održajem se može steći svojina, kako na nepokretnim, tako i na pokretnim stvarima. U zavisnosti od svojinskog oblika, održajem se mogu pribaviti ne samo prava na stvari u privatnom vlasništvu, već i u vlasništvu praviteljstva i crkve. Na zastarelost se može pozvati samo onaj držalac, čija je državina, zakonita, poštena i neprekidna. Hadžić nije definisao pravu, odnosno manljivu državinu. Kako je za zakonito pribavljanje stvari potreban zakonit način sticanja, Hadžić je načinio propust time što u okviru odredaba o održaju nije predvideo da državina mora biti stečena na zakonom dozvoljen način, odnosno da mora biti istinita. Najveća smetnja održaju je zakonita državina. Zakonita državina, prema Hadžiću, postoji samo ukoliko je pribavljena od prethodnika koji mora biti vlasnik. Nema zakonite državine, ukoliko je ista stečena od prethodnika nevlasnika, a samim tim nema ni sticanja prava svojine održajem. Bitno je primetiti da Hadžić govori o tapijskom održaju, međutim i u osnovi tapijskog održaja stoji zakonita državina. Bez zakonite državine, i tapija u rukama držaoca, nema nikakav uticaj na postanak prava. Pouzdanost u tapiju prethodnika nije uslov za sticanje prava svojine, tapijskim održajem. Time je tapijski održaj izgubio svoj smisao. Jedina prednost tapijskog držaoca je njegova mogućnost da pravo stekne za kraći vremenski period, ukoliko su ispunjeni uslovi zakonitosti, poštenja i neprekidnosti poseda. Odredbe o toku, zastoju i prekidu zastarelosti, primenjuju se i na održaj.

LITERATURA

- Duretić, S.: *Sticanje prava svojine održajem*, Naša zakonitost, Zagreb, 1985, br. 10.
- Građanski zakonik za Kraljevinu Srbiju, (tekst Zakona od 11. marta 1844. godine, sa izmenama i dopunama).
- Građanski zakonik Republike Austrije (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, JGS Nr. 946/1811 idF BGBI I 58/2004, 77/2004, 43/2005, 113/2006).
- Jerković, J.: *Održaj u teoriji i sudskoj praksi*, Glasnik Advokatske komore Vojvodine, 1977, br. 3.
- Kovačević-Kuštrimović, R.: *Državina prema Srpskom građanskom zakoniku i Opštem imovinskom zakoniku za Crnu Goru*, Zbornik radova Pravnog fakultata u Nišu sa naučnog skupa „150 godina Srpskog građanskog zakonika”, 1995.
- Krsmanović, T.: *Stvarno pravo i promet nepokretnosti*, Beograd, 2001.
- Lazić, M.: *Pravna dejstva državine prema Srpskom građanskom zakoniku*, Zbornik radova Pravnog fakultata u Nišu sa naučnog skupa „150 godina Srpskog građanskog zakonika”, 1995.
- Vizner, B.: *Komentar Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima*, Zagreb, 1980.

**ACQUISITION OF TITLE AND EASEMENT
BY ADVERSE POSSESSION UNDER THE PROVISIONS
OF THE SERBIAN CIVIL CODE**

Ivana Evtimov, Ph. D. student
Faculty of law, University of Nis

S u m m a r y

Serbian Civil Code, modeled based on the Austrian Civil Code (1811), regulates in a unique way the influence of the time on the acquisition and loss of the rights. The uniform regulation of the influence of time on the right dates back to the Roman concept of praescriptio. Based on the ancient Romans the term praescriptio means loss and creation of right, influenced by the time. The concept praescriptio extinctive means loss of rights due to non-exercising the right in a certain time period, while institute praescriptio acquisitive means acquisition of right. In the Serbian Civil Code, influence of time on the right is defined by the statute of limitation. Statute of limitation includes two legal concepts, i.e. statute of limitation in a strict sense, meaning loss of rights, and statute of limitation in terms of acquisition of rights, recognized in modern domestic law as adverse possession usucapio. The guiding idea for the creation of this work was to review the concept of adverse possession (concept, conditions for acquisition of right by adverse possession, types of adverse possession) according to the provisions of Serbian Civil Code

Keywords: adverse possession, quality of possession, time periods, legal effect